

COBISS3 Katalogizacija

V6.22-00

Priručnik za korisnike

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Regional Centre for
Library Information Systems and
Current Research Information Systems
Regionalni center za knjižnične
informatijske sisteme in informatijske
sisteme o raziskovalni dejavnosti

IZUM

© IZUM, 2019.

Naslov originala: COBISS3/Katalogizacija, V6.22-00; junij 2019

IZUM, COBISS, COMARC, COBIB, COLIB, CONOR, SICRIS, E-CRIS su zaštićeni znaci u posedu javnog zavoda IZUM.

Oracle i Java su zaštićene robne marke kompanije Oracle Corp. ili kompanija koje su vlasnički povezane sa njom.

Druge upotrebljene robne marke pripadaju njihovim vlasnicima.

Priručnik uključuje sve dopune od izdavanja prve verzije priručnika u avgustu 2011. do danas. Sadržaj je usklađen s funkcionisanjem programske opreme COBISS3, V6.22-00 i važi i za sve sledeće verzije programske opreme do opoziva ili do objavljivanja nove elektronske verzije priručnika.

© IZUM, poslednje promene sadržaja: jun 2019; prevod: avgust 2019.

ISSN 2350-3521

SADRŽAJ

PREDGOVOR	PREDGOVOR-1
O UPUTSTVIMA	O UPUTSTVIMA-1
1 UVOD	1-1
2 SISTEM UZAJAMNE KATALOGIZACIJE	2-1
2.1 Baze podataka	2.1-1
2.1.1 Bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.1.1 Strane bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.2 Normativne baze podataka	2.1-2
2.1.2.1 Strane normativne baze podataka.....	2.1-3
2.1.3 Arhivske baze podataka.....	2.1-3
2.2 Bibliografski zapisi	2.2-1
2.2.1 Unos novog bibliografskog zapisa.....	2.2-1
2.2.2 Uređivanje postojećeg bibliografskog zapisa	2.2-1
2.3 Normativni zapisi.....	2.3-1
2.4 Način rada obnavljanjem	2.4-1
2.5 Dozvole za uzajamnu katalogizaciju.....	2.5-1
2.6 Privilegije.....	2.6-1
3 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU	3-1
3.1 Naslovni red.....	3.1-1
3.2 Red menija	3.2-1
3.2.1 Meni Pretraživanje.....	3.2-3
3.2.2 Meni Zapis.....	3.2-4
3.2.3 Meni Uređivanje.....	3.2-5
3.2.4 Meni Pogled.....	3.2-7
3.2.5 Meni Podešavanja.....	3.2-8
3.2.6 Meni Spremište.....	3.2-9
3.3 Red alata	3.3-1
3.4 Spremište zapisa	3.4-1
3.5 Editor zapisa	3.5-1
3.6 Statusni red	3.6-1
4 PRETRAŽIVAČ	4-1
4.1 Izorno pretraživanje	4.1-1
4.1.1 Polja za pretraživanje.....	4.1-2
4.1.2 Pretraživanje po većem broju polja za pretraživanje	4.1-4
4.1.3 Dodatni operatori.....	4.1-5
4.1.4 Limitiranje	4.1-6
4.2 Komandno pretraživanje.....	4.2-1
4.2.1 Logički operatori	4.2-3
4.2.2 Kontekstni operatori	4.2-3
4.2.3 Pretraživanje po periodu.....	4.2-4
4.2.4 Limitiranje kod komandnog pretraživanja.....	4.2-5

4.3	Skeniranje.....	4.3-1
4.4	Pregled pojmova	4.4-1
4.5	Pohranjivanje upita	4.5-1
4.6	Izbor prikaza rezultata pretraživanja	4.6-1
5	PRIKAZIVAČ	5-1
5.1	Osnovni prikaz	5.1-1
5.2	Prikaz u MARC formatu	5.2-1
5.3	Standardni prikaz	5.3-1
6	SPREMIŠTE ZAPISA	6-1
6.1	Radni zapis.....	6.1-1
6.2	Dodavanje zapisa u spremište	6.2-1
6.2.1	Dodavanje zapisa iz pretraživača.....	6.2-1
6.2.2	Dodavanje zapisa za isti bibliografski izvor	6.2-1
6.2.2.1	Verzija zapisa iz COBIB-a	6.2-1
6.2.2.2	Verzija zapisa iz lokalne baze podataka	6.2-2
6.2.2.3	Izvorna verzija zapisa	6.2-2
6.2.3	Dodavanje privremeno pohranjenog zapisa.....	6.2-2
6.3	Uklanjanje jezičaka iz spremišta	6.3-1
6.3.1	Uklanjanje izabranog jezička.....	6.3-1
6.3.2	Uklanjanje svih, osim izabranog jezička	6.3-1
6.3.3	Uklanjanje svih jezičaka	6.3-1
6.4	Proveravanje zapisa.....	6.4-1
6.5	Poređenje zapisa.....	6.5-1
6.6	Upotreba spremišta zapisa prilikom uređivanja	6.6-1
6.6.1	Kopiranje teksta	6.6-1
6.6.2	Kopiranje polja	6.6-1
6.6.3	Kopiranje potpolja	6.6-1
6.6.4	Kopiranje sadržaja potpolja	6.6-2
6.7	Druge mogućnosti za rad u spremištu.....	6.7-1
6.7.1	Osvežavanje zapisa	6.7-1
6.7.2	Promena prikaza	6.7-1
6.7.3	Štampanje zapisa	6.7-1
6.7.4	Štampanje više zapisa istovremeno	6.7-2
6.7.5	Prikaz spiska biblioteka	6.7-3
6.7.6	Proveravanje duplikata	6.7-4
6.7.7	Ispis iz arhivske baze podataka.....	6.7-4
6.8	Podешavanje parametara spremišta.....	6.8-1
7	EDITOR ZAPISA	7-1
7.1	Upravljanje zapisima.....	7.1-1
7.1.1	Metoda Uredi zapis	7.1-1
7.1.2	Metoda Preuzmi zapis.....	7.1-1
7.1.3	Metoda Priredi u novi zapis	7.1-1
7.1.4	Metoda Kreiraj zapis.....	7.1-2
7.1.5	Metoda Izbriši zapis.....	7.1-2
7.1.6	Metoda Dodaj lokalni zapis u COBIB	7.1-2
7.1.7	Metoda Proveri zapis	7.1-3
7.1.8	Metoda Privremeno pohrani zapis	7.1-3
7.1.9	Metoda Pohrani kao šablon.....	7.1-4

7.1.10	Metoda Pohrani zapis	7.1-4
7.1.11	Metoda Promeni masku za unos	7.1-6
7.1.12	Metoda Napusti zapis bez pohranjivanja.....	7.1-7
7.2	Otvaranje i zatvaranje polja i potpolja	7.2-1
7.3	Unos podataka.....	7.3-1
7.3.1	Unos sadržaja potpolja.....	7.3-1
7.3.1.1	Prozor Skup COBISS znakova.....	7.3-2
7.3.1.2	Program za proveru pravopisa (spell checker)	7.3-4
7.3.2	Unos kodiranih podataka	7.3-5
7.3.2.1	Šifrniki u padajućem spisku	7.3-5
7.3.2.2	Šifrniki u odvojenom prozoru	7.3-5
7.3.2.3	Neobavezujući šifrnici	7.3-6
7.3.2.4	Šifrnici za nekodirana potpolja	7.3-6
7.3.3	Menjanje vrednosti indikatora	7.3-7
7.3.4	Unos u polja pod normativnom kontrolom.....	7.3-8
7.3.4.1	Unos novog polja	7.3-10
7.3.4.2	Povezivanje postojećih polja.....	7.3-13
7.3.4.3	Prevezivanje polja	7.3-13
7.3.5	Unos pomoću numeratora.....	7.3-14
7.3.6	Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/B formata.....	7.3-14
7.3.6.1	Polja za povezivanje kod kontinuiranih izvora (4XX).....	7.3-15
7.3.6.2	ISBN (010).....	7.3-16
7.3.6.3	Država izdavanja (102)	7.3-16
7.3.7	Vrednosti koje korisnik unapred definiše.....	7.3-16
7.4	Dodavanje polja i potpolja.....	7.4-1
7.5	Brisanje polja i potpolja.....	7.5-1
7.6	Kopiranje i lepljenje.....	7.6-1
7.6.1	Kopiranje	7.6-1
7.6.1.1	Kopiranje teksta	7.6-1
7.6.1.2	Kopiranje polja.....	7.6-1
7.6.1.3	Kopiranje potpolja.....	7.6-1
7.6.1.4	Kopiranje sadržaja potpolja.....	7.6-2
7.6.2	Lepljenje.....	7.6-2
7.6.2.1	Dodavanje teksta lepljenjem	7.6-2
7.6.2.2	Dodavanje polja lepljenjem.....	7.6-2
7.6.2.3	Dodavanje potpolja lepljenjem.....	7.6-3
7.6.3	Posebno lepljenje.....	7.6-4
7.7	Određivanje redosleda polja i potpolja	7.7-1
7.8	Sužen i proširen prikaz zapisa.....	7.8-1
7.9	Uvid u priručnike	7.9-1
7.9.1	Priručnici COMARC	7.9-1
7.9.2	Drugi priručnici	7.9-2
7.10	Podešavanje parametara editora zapisa.....	7.10-1
7.11	Menjanje karakteristika polja i potpolja.....	7.11-1
8	KATALOGIZACIJA.....	8-1
8.1	Zapis postoji u lokalnoj bazi podataka.....	8.1-1
8.2	Preuzimanje zapisa.....	8.2-1
8.2.1	Zapis postoji u COBIB-u	8.2-1
8.2.2	Zapis postoji u mreži COBISS.Net.....	8.2-2

8.2.3	Zapis postoji u Online katalogu Kongresne biblioteke ili bazi podataka WorldCat.....	8.2-4
8.2.4	Zapis postoji u ISSN bazi podataka	8.2-7
8.3	Kreiranje zapisa.....	8.3-1
8.3.1	Zapis kreiramo od početka.....	8.3-1
8.3.2	Zapis kreiramo priređivanjem sličnog zapisa	8.3-2
8.3.3	Kreiramo šablon za novi zapis	8.3-4
8.4	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	8.4-1
8.4.1	Zapis iz COBISS3/Katalogizacija	8.4-1
8.4.2	Zapis iz COBISS2/Katalogizacija	8.4-2
8.4.3	Uređivanje neposredno u COBIB-u.....	8.4-4
8.5	Razrešavanje duplikata	8.5-1
8.5.1	Duplikat ne postoji u našoj lokalnoj bazi podataka	8.5-1
8.5.2	Duplikat se nalazi u našoj lokalnoj bazi podataka	8.5-2
8.6	Razrešavanje lokalnih zapisa	8.6-1
8.6.1	Lokalni zapis je duplikat.....	8.6-1
8.6.2	Lokalni zapis nije duplikat.....	8.6-2
9	NORMATIVNA KONTROLA	9-1
9.1	Interfejs za katalogizaciju	9.1-1
9.2	Pretraživač.....	9.2-1
9.3	Prikazivač.....	9.3-1
9.3.1	Osnovni prikaz.....	9.3-1
9.3.2	Prikaz u MARC formatu.....	9.3-1
9.3.3	Standardni prikaz	9.3-2
9.4	Spremište zapisa.....	9.4-1
9.4.1	Preuzimanje odgovornosti za zapis.....	9.4-1
9.4.2	Otkazivanje odgovornosti za zapis	9.4-2
9.4.3	Povezivanje odrednica za lična imena u više bibliografskih zapisa istovremeno.....	9.4-2
9.5	Editor zapisa.....	9.5-1
9.5.1	Upravljanje zapisima	9.5-2
9.5.1.1	Metoda Uredi zapis	9.5-2
9.5.1.2	Metoda Kreiraj zapis	9.5-2
9.5.1.3	Metoda Preuzmi zapis	9.5-2
9.5.1.4	Metoda Priredi u novi zapis.....	9.5-2
9.5.1.5	Metoda Izbriši zapis	9.5-2
9.5.1.6	Metoda Promeni masku za unos.....	9.5-2
9.5.2	Unos pomoću numeratora.....	9.5-2
9.5.3	Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/A formata	9.5-3
9.5.3.1	Podaci o izvoru (810)	9.5-3
9.6	Pripreme za rad s normativnom kontrolom.....	9.6-1
9.7	Preuzimanje zapisa.....	9.7-1
9.7.1	Zapis postoji u bazi podataka LC/NAF	9.7-1
9.8	Kreiranje zapisa.....	9.8-1
9.8.1	Kreiramo kompletni zapis.....	9.8-1
9.8.2	Kreiramo kratki zapis za lično ime	9.8-2
9.8.3	Kreiramo šablon za novi zapis.....	9.8-4
9.9	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	9.9-1
9.10	Razrešavanje duplikata	9.10-1
9.11	Razdruživanje zapisa.....	9.11-1
9.12	Usklađivanje bibliografskih s normativnim zapisima.....	9.12-1

10	NORMATIVNA KONTROLA PREDMETNIH OZNAKA	10-1
10.1	Interfejs za katalogizaciju	10.1-1
10.2	Pretraživač	10.2-1
10.3	Prikazivač.....	10.3-1
10.3.1	Osnovni prikaz.....	10.3-1
10.3.2	Prikaz u MARC formatu.....	10.3-1
10.3.3	Standardni prikaz.....	10.3-2
10.4	Spremište zapisa	10.4-1
10.4.1	Otkazivanje odgovornosti za zapis	10.4-1
10.4.2	Postupci redakcije.....	10.4-1
10.4.3	Prikaz relacija	10.4-1
11	PRIVREMENO POHRANJENI ZAPISI	11-1
11.1	Automatsko pohranjivanje zapisa	11.1-1
11.2	Ručno pohranjivanje zapisa	11.2-1
11.3	Pozivanje zapisa za dalje uređivanje.....	11.3-1
11.4	Definisanje vrednosti unapred	11.4-1
11.5	Preimenovanje privremeno pohranjenog zapisa	11.5-1
11.6	Brisanje privremeno pohranjenog zapisa.....	11.6-1
12	RAD SA ZAPISIMA U BRAUZERU	12-1
12.1	Segmenti i klase	12.1-1
12.1.1	Pretraživanje po ključu	12.1-2
12.1.2	Prikazi rezultata pretraživanja i unapred definisani atributi	12.1-3
12.1.2.1	Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja	12.1-3
12.1.2.2	Brisanje prikaza rezultata pretraživanja	12.1-4
12.1.3	Prikazi rezultata pretraživanja i korisnički definisani atributi	12.1-5
12.1.3.1	Dodavanje i menjanje korisnički definisanih atributa	12.1-5
12.1.3.2	Uređivanje spiska polja i potpolja	12.1-8
12.1.3.3	Pravila za prikaz korisnički definisanih atributa	12.1-8
12.1.3.4	Brisanje korisnički definisanih atributa.....	12.1-10
12.1.4	Otvaranje interfejsa za katalogizaciju.....	12.1-10
12.1.5	Priprema zapisa za ispis.....	12.1-10
12.1.6	Prikaz informacija o bazi podataka.....	12.1-11
12.1.7	Eksport zapisa.....	12.1-11
12.1.8	Verifikacija tipologije.....	12.1-13
12.1.9	Izbrisani zapisi.....	12.1-14
12.1.10	Numeratori.....	12.1-15
12.1.10.1	Dodavanje numeratora.....	12.1-15
12.2	Radni prostor.....	12.2-1
12.2.1	Učitavanje zapisa.....	12.2-1
12.2.2	Izbor zapisa.....	12.2-1
12.3	Atributi klase.....	12.3-1
12.4	Upiti	12.4-1
12.5	Prečice.....	12.5-1
12.5.1	Dodavanje zapisa u prečice	12.5-1
12.5.2	Upotreba prečice.....	12.5-1
12.6	Relacije	12.6-1
13	ZAPISI U VIŠE PISAMA (LATINICA I ĆIRILICA).....	13-1
13.1	Zapisi u latinici	13.1-1

13.1.1	Unos podataka	13.1-1
13.1.2	Pretraživanje podataka.....	13.1-1
13.2	Zapisi u ćirilici ili u kombinaciji ćirilice i latinice	13.2-1
13.2.1	Unos podataka	13.2-1
13.2.1.1	Unos v polja pod normativnom kontrolom	13.2-2
13.2.1.2	Unos u normativni zapis na alternativnim pismima	13.2-4
13.2.2	Pretraživanje podataka.....	13.2-6
13.2.2.1	Bibliografski zapisi.....	13.2-7
13.2.2.2	Normativni zapisi	13.2-7
13.2.3	Preuzimanje i uređivanje bibliografskih zapisa u COBISS.SR i COBISS.CG sistemima	13.2-8
13.2.3.1	Lokalne baze podataka nacionalnih i narodnih biblioteka	13.2-9
13.2.3.2	Lokalne baze podataka univerzitetskih i specijalnih biblioteka	13.2-10
14	KORISNIČKA PODEŠAVANJA	14-1
14.1	Preporučena podešavanja	14.1-1
14.1.1	Promena veličine prozora	14.1-1
14.1.2	Izbor fonta.....	14.1-1
14.2	Individualna podešavanja.....	14.2-1
14.2.1	Veličina slova	14.2-1
14.2.2	Izgled interfejsa za katalogizaciju.....	14.2-1
14.2.3	Prikaz zapisa u editoru.....	14.2-1
14.2.4	Prikaz zapisa u spremištu.....	14.2-2
14.2.5	Prikaz zapisa u rezultatima pretraživanja	14.2-2
14.2.6	Definisanje prikaza rezultata pretraživanja.....	14.2-2
15	VEZA S DRUGIM SEGMENTIMA PROGRAMSKE OPREME COBISS	15-1
15.1	COBISS2/Katalogizacija	15.1-1
15.2	COBISS3/Fond	15.2-1
15.3	COBISS3/Ispisi.....	15.3-1
15.4	COBISS2/Ispisi.....	15.4-1

Dodaci

A	INDEKSI ZA PRETRAŽIVANJE.....	DODATAK A-1
A.1	Bibliografske baze podataka	Dodatak A.1-1
A.1.1	Osnovni indeks	Dodatak A.1-1
A.1.1.1	Bibliografski podaci	Dodatak A.1-1
A.1.1.2	Podatki o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija).....	Dodatak A.1-2
A.1.2	Dodatni indeksi	Dodatak A.1-2
A.1.2.1	Podaci o zapisu.....	Dodatak A.1-2
A.1.2.2	Bibliografski podaci	Dodatak A.1-3
A.1.2.3	Identifikacioni podaci.....	Dodatak A.1-4
A.1.2.4	Podaci o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija)	Dodatak A.1-5
A.1.2.5	Kodirani podaci	Dodatak A.1-5
A.1.2.6	Podaci o stanju fonda	Dodatak A.1-8
A.1.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja.....	Dodatak A.1-10
A.2	Normativna baza podataka CONOR	Dodatak A.2-1
A.2.1	Osnovni indeks	Dodatak A.2-1
A.2.2	Dodatni indeksi.....	Dodatak A.2-1

A.2.2.1	Podaci o zapisu.....	Dodatak A.2-1
A.2.2.2	Normativni podaci.....	Dodatak A.2-2
A.2.2.3	Kodirani podaci.....	Dodatak A.2-2
A.2.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja.....	Dodatak A.2-2
A.3	Normativna baza podataka SGC.....	Dodatak A.3-1
A.3.1	Osnovni indeks.....	Dodatak A.3-1
A.3.2	Dodatni indeksi.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.1	Podaci o zapisu.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.2	Normativni podaci.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.3	Identifikacioni podaci.....	Dodatak A.3-3
A.3.2.4	Kodirani podaci.....	Dodatak A.3-4
A.3.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja.....	Dodatak A.3-4
B	PROGRAMSKE KONTROLE.....	DODATAK B-1
B.1	Bibliografske baze podataka.....	Dodatak B.1-1
B.1.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.1-1
B.1.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.1-2
B.1.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.1-4
B.2	Normativna baza podataka CONOR.....	Dodatak B.2-1
B.2.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.2-1
B.2.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.2-1
B.2.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.2-2
B.3	Normativna baza podataka SGC.....	Dodatak B.3-1
B.3.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.3-1
B.3.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.3-1
B.3.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.3-2
C	SKUP COBISS ZNAKOVA.....	DODATAK C-1
C.1	Znaci za upravljanje.....	Dodatak C.1-1
C.2	Latinica.....	Dodatak C.2-1
C.3	Ćirilica.....	Dodatak C.3-1
C.4	Drugi znaci.....	Dodatak C.4-1
D	SPISAK PREČICA ZA IZVOĐENJE NEKIH POSTUPAKA I METODA.....	DODATAK D-1
E	ATRIBUTI ZA PRIKAZ REZULTATA PRETRAŽIVANJA.....	DODATAK E-1
E.1	Bibliografske baze podataka.....	Dodatak E.1-1
E.2	Normativna baza podataka CONOR.....	Dodatak E.2-1
E.3	Normativna baza podatkaka SGC.....	Dodatak E.3-1
F	PREUZIMANJE IZ STRANIH BAZA PODATAKA.....	DODATAK F-1
F.1	Online katalog Kongresne biblioteke.....	Dodatak F.1-1
F.1.1	Pretraživač.....	Dodatak F.1-1
F.1.2	Prikazivač.....	Dodatak F.1-1
F.1.2.1	Osnovni prikaz.....	Dodatak F.1-1
F.1.2.2	Prikaz u MARC formatu.....	Dodatak F.1-2
F.1.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu.....	Dodatak F.1-2
F.1.3	Spremište zapisa.....	Dodatak F.1-2
F.2	WorldCat.....	Dodatak F.2-1
F.2.1	Pretraživač.....	Dodatak F.2-1
F.2.2	Prikazivač.....	Dodatak F.2-1

F.2.2.1	Osnovni prikaz	Dodatak F.2-1
F.2.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.2-2
F.2.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.2-2
F.2.3	Spremište zapisa	Dodatak F.2-2
F.3	ISSN	Dodatak F.3-1
F.3.1	Pretraživač	Dodatak F.3-1
F.3.2	Prikazivač	Dodatak F.3-1
F.3.2.1	Osnovni prikaz	Dodatak F.3-2
F.3.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.3-2
F.3.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.3-2
F.3.3	Spremište zapisa	Dodatak F.3-2
F.4	LC/NAF	Dodatak F.4-1
F.4.1	Pretraživač	Dodatak F.4-1
F.4.2	Prikazivač	Dodatak F.4-1
F.4.2.1	Osnovni prikaz	Dodatak F.4-1
F.4.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.4-2
F.4.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.4-2
F.4.3	Spremište zapisa	Dodatak F.4-2
G	CORES	DODATAK G-1
G.1	Interfejs za katalogizaciju	Dodatak G.1-1
G.2	Pretraživač	Dodatak G.2-1
G.3	Prikazivač	Dodatak G.3-1
G.3.1	Osnovni prikaz	Dodatak G.3-1
G.3.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak G.3-1
G.4	Spremište zapisa	Dodatak G.4-1
G.5	Editor zapisa	Dodatak G.5-1
G.5.1	Upravljanje zapisima	Dodatak G.5-1
G.6	Postupci u radu sa zapisima iz baze podataka CORES	Dodatak G.6-1
G.6.1	Preuzimanje zapisa	Dodatak G.6-1
G.6.2	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	Dodatak G.6-2
G.7	Normativna kontrola	Dodatak G.7-1
G.7.1	Usklađivanje zapisa iz baze podataka CORES s normativnim zapisima	Dodatak G.7-1
G.8	Indeksi za pretraživanje	Dodatak G.8-1
G.8.1	Osnovni indeks	Dodatak G.8-1
G.8.2	Dodatni indeksi	Dodatak G.8-1
G.9	Programske kontrole	Dodatak G.9-1
G.10	Atributi za prikaz rezultata pretraživanja	Dodatak G.10-1
H	METADAT	DODATAK H-1
H.1	Prozor METADAT	Dodatak H.1-1
H.2	Spremište zapisa	Dodatak H.2-1
H.3	Editor zapisa	Dodatak H.3-1
H.4	Postupci u radu sa zapisima iz baze podataka METADAT	Dodatak H.4-1
H.4.1	Preuzimanje zapisa	Dodatak H.4-1
H.4.2	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	Dodatak H.4-2
I	ISPISI	DODATAK I-1
I.1	Ispisivanje	Dodatak I.1-1
I.1.1	Priprema i ispis	Dodatak I.1-1
I.1.2	Priprema i ispis po satnici	Dodatak I.1-1

I.1.3	Pretraživanje pohranjenih datoteka sa ispisima	Dodatak I.1-3
I.1.4	Brisanje pohranjenih datoteka sa ispisima.....	Dodatak I.1-3
J	SPISKOVI.....	DODATAK J-1
J.1	Spisak ispisa.....	Dodatak J.1-1
J.2	Unos ulaznih parametara za pripremu ispisa	Dodatak J.2-1
J.2.1	Spiskovi KAT-SPI-01 i KAT-SPI-03	Dodatak J.2-1
J.2.2	Spisak KAT-SPI-02	Dodatak J.2-1
J.3	Opis pojedinih ispisa.....	Dodatak J.3-1
J.3.1	KAT-SPI-01: COMARC – bibliografski zapisi	Dodatak J.3-1
J.3.2	KAT-SPI-02: COMARC – normativni zapisi	Dodatak J.3-1
J.3.3	KAT-SPI-03: COMARC – bibliografski s normativnim zapisima	Dodatak J.3-1
J.4	Primeri ispisa	Dodatak J.4-1
K	PODACI ZA DALJU OBRADU	DODATAK K-1
K.1	Spisak ispisa.....	Dodatak K.-1
K.2	Unos ulaznih parametara za pripremu ispisa	Dodatak K.2-1
K.2.1	Eksporti KAT-EKS-01 i KAT-EKS-02.....	Dodatak K.2-1
K.3	Opis pojedinih ispisa.....	Dodatak K.3-1
K.3.1	KAT-EKS-01: Podaci u MARC 21 formatu	Dodatak K.3-1
K.3.2	KAT-EKS-02: Podaci u Dublin Core formatu	Dodatak K.3-1
L	BIBLIOGRAFIJE I SPISKOVI PREDMETNIH ODREDNICA	DODATAK L-1
L.1	Ispisivanje	Dodatak L.1-1
L.1.1	Priprema i ispis	Dodatak L.1-1
L.1.2	Pretraživanje pohranjenih datoteka sa ispisima	Dodatak L.1-2
L.1.3	Priprema parametarskih datoteka	Dodatak L.1-4

SLIKE

Slika 3-1: Brauzer – pristup interfejsu za katalogizaciju.....	3-1
Slika 3-2: Interfejs za katalogizaciju.....	3-3
Slika 3.2-1: Bibliografski zapis – spisak metoda.....	3.2-2
Slika 3.2-2: Pretraživanje – spisak metoda.....	3.2-3
Slika 3.2-3: Zapis – spisak metoda.....	3.2-5
Slika 3.2-4: Uređivanje – spisak metoda (izabrano je polje za unos).....	3.2-7
Slika 3.2-5: Pogled – spisak metoda.....	3.2-8
Slika 3.2-6: Podešavanja – spisak metoda.....	3.2-9
Slika 3.2-7: Spremište – spisak metoda (izabran je zapis iz COBIB-a).....	3.2-10
Slika 4-1: Pretraživač.....	4-3
Slika 5-1: Prikazivač.....	5-2
Slika 6-1: Spremište zapisa.....	6-2
Slika 6-2: Spremište zapisa – spisak metoda iz priručnog menija.....	6-3
Slika 6.4-1: Programski ustanovljene greške.....	6.4-1
Slika 6.5-1: Prozor Izbor zapisa za poređenje.....	6.5-1
Slika 6.5-2: Prozor Poređenje zapisa.....	6.5-2
Slika 6.7-1: Prozor Ispis zapisa.....	6.7-2
Slika 6.7-2: Prozor Spisak biblioteka.....	6.7-3
Slika 7-1: Editor zapisa.....	7-2
Slika 7.1-1: Pohranjivanje polja za sadržinsku obradu.....	7.1-6
Slika 7.1-2: Prozor Maske za unos.....	7.1-7
Slika 7.3-1: Prozor Skup COBISS znakova.....	7.3-3
Slika 7.3-2: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX.....	7.3-8
Slika 7.4-1: Prozor Izbor polja i potpolja.....	7.4-1
Slika 7.4-2: Prozor Izbor potpolja.....	7.4-3
Slika 7.9-1: Prozor Pomoć COMARC/B.....	7.9-1
Slika 7.11-1: Prozor Karakteristike polja.....	7.11-1
Slika 7.11-2: Prozor Karakteristike potpolja.....	7.11-2
Slika 8.4-1: Izbor baze podataka iz koje će se zapis učitati.....	8.4-3
Slika 8.4-2: Poruka pre uređivanja zapisa u COBIB-u.....	8.4-5
Slika 9.1-1: Normativni zapis (CONOR) – spisak metoda.....	9.1-2
Slika 9.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CONOR.....	9.2-1
Slika 9.4-1: Prozor Povezivanje.....	9.4-4
Slika 10.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka SGC.....	10.2-1
Slika 10.4-1: Zapis iz SGC-a u prikazivaču.....	10.4-2
Slika 11.3-1: Prozor Privremeno pohranjeni zapisi.....	11.3-1
Slika 12-1: Brauzer – potprozori.....	12-1
Slika 12.1-1: Prozor Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja.....	12.1-3
Slika 12.1-2: Prozor Prikaz rezultata pretraživanja.....	12.1-4
Slika 12.1-3: Prozor Korisnički atributi.....	12.1-5
Slika 12.1-4: Prozor Atribut za prikaz rezultata pretraživanja.....	12.1-6
Slika 12.1-5: Prozor Polje ???.....	12.1-7
Slika 12.1-6: Prozor Eksport zapisa.....	12.1-12
Slika 12.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji.....	12.1-16
Slika 12.1-8: Unos uslova za numerisanje.....	12.1-17

Slika 13.2-1: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.BG	13.2-3
Slika 13.2-2: Primer radnog bibliografskog zapisa u COBISS.BG sistemu s povezanom personalnom odrednicom na alternativnim pismima	13.2-4
Slika G.1-1: Zapis iz baze podataka CORES – spisak metoda.....	Dodatak G.1-2
Slika G.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CORES	Dodatak G.2-1
Slika H.1-1: Prozor METADAT	Dodatak H.1-1
Slika L.1-1: Primer prozora Parametri ispisa	Dodatak L.1-1
Slika L.1-2: Primer prozora BIB001	Dodatak L.1-3
Slika L.1-3: Primer prozora BIB201	Dodatak L.1-4

4.6 IZBOR PRIKAZA REZULTATA PRETRAŽIVANJA

Rezultati pretraživanja vidljivi su u donjem delu pretraživača. Ispisani su na različite načine s obzirom na broj prikazanih bibliografskih podataka.

Postupak

1. Kod "Prikaz rezultata pretraživanja" izaberemo obim prikaza podataka, i to pre ili nakon izvršenog pretraživanja.

Poslednji izabrani prikaz rezultata pretraživanja pohranjuje se i uvažava kod sledećih pretraživanja (do promene).

Obim bibliografskih podataka, koji se ispisuju u rezultatima pretraživanja određen je unapred ili ga katalogizator određuje sam.

Za sve izvore je unapred definisan podrazumevani prikaz koji sadrži podatke za osnovnu identifikaciju izvora i bibliografskog zapisa i prikaz koji sadrži detaljne podatke koji su potrebni prilikom preuzimanja zapisa.

Različite vrste prikaza rezultata pretraživanja i sami možemo definisati u brauzeru (v. pogl. 12.1.2 i pogl. 12.1.3).

Spisak unapred definisanih atributa sa odgovarajućim poljima i potpoljima, iz kojih se mogu ispisivati podaci u prikazu rezultata pretraživanja, dat je u dodatku *E.1*.

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Otvara se prozor **Ispis zapisa** u kojem su prikazani izabrani zapisi u izabranom prikazu ispisa.

6. Kliknemo dugme **Ispis**.

6.7.5 Prikaz spiska biblioteka

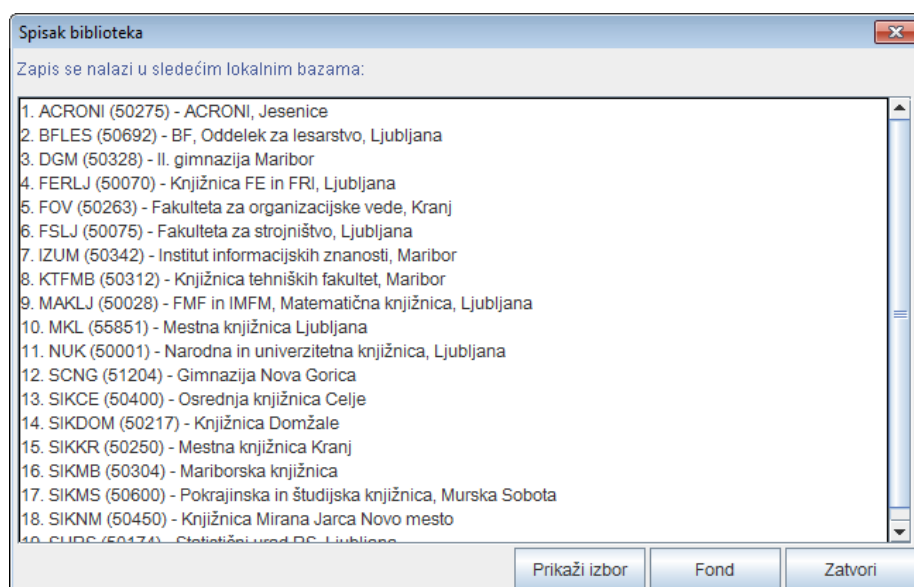
Za svaki bibliografski zapis u spremištu se može proveriti u kojim se lokalnim bazama podataka nalazi i kakvo je stanje fonda po bibliotekama (podatak u COBISS+).

Postupak

1. Potražimo i označimo zapis.

2. Izaberemo metodu **Spremište / Prikaži spisak biblioteka**.

Otvara se prozor **Spisak biblioteka** u kojem se ispisuju sve lokalne baze podataka u kojima se nalazi izabrani zapis.

Slika 6.7-2: Prozor Spisak biblioteka

3. Ako spisak želimo da ograničimo na užu grupu biblioteka, kliknemo dugme **Prikaži izbor**.

U sistemu COBISS.SI biblioteke su raspoređene po istim grupama kao na pristupnoj strani COBISS+. Spisak je ograničen samo na grupu biblioteka u koju spada naša biblioteka. Npr. katalogizator iz Univerzitetne knjižnice Maribor dobiće samo spisak biblioteka Univerziteta u Mariboru.

Ako ponovo želimo da ispišemo spisak svih biblioteka, kliknemo dugme **Prikaži sve**.

4. Ako želimo da proverimo kakvo je stanje fonda u pojedinoj biblioteci, kliknemo dugme **Fond**.

Otvara se prozor web brauzera u kojem se u COBISS+ prikazuje izabrani zapis zajedno sa fondom u bibliotekama.

6.7.6 Proveravanje duplikata

Za svaki bibliografski zapis iz lokalne baze podataka, COBIB-a, stranih baza podataka, COBISS.Net-a i baze METADAT, u spremištu može da se proveriti da li je zapis potencijalni duplikat nekog zapisa u COBIB-u.

Postupak

1. Potražimo i izaberemo zapis.
2. Izaberemo metodu **Spremište / Proveri duplikate**.

U COBIB-u se aktivira pretraživanje zapisa koji bi mogli da budu duplikati.

Ako takvi zapisi ne postoje, program nas o tome obaveštava, a u suprotnom se otvara prozor sa spiskom potencijalnih duplikata koje treba proveriti.

3. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti ...

I u editoru zapisa možemo da proverimo da li je bibliografski zapis, koji kreiramo ili uređujemo, duplikat postojećeg zapisa. To činimo tako što u jezičku **Radni zapis** izaberemo metodu **Spremište / Proveri duplikate**.

6.7.7 Ispis iz arhivske baze podataka

U nekim COBISS sistemima omogućeno je i arhiviranje zapisa.¹ Ako je arhivska baza podataka raspoloživa, za svaki bibliografski zapis iz baze podataka COBIB mogu da se proveriti i ispišu njegove prethodne verzije.

Postupak

1. Potražimo i izaberemo zapis iz COBIB-a.
2. Izaberemo metodu **Spremište / Ispis iz arhiva**.

Upozorenje:

*Metoda **Spremište / Ispis iz arhiva** ne vidi se kada je u spremištu izabran zapis iz lokalne baze podataka.*

Otvara se prozor **Ispis zapisa**.

3. Kod "Izaberi prikaz" izaberemo prikaz u kojem ćemo ispisati arhivske verzije izabranog zapisa.
4. Kliknemo dugme **U redu**.

¹ Arhivska baza bibliografskih zapisa na raspolaganju je u sistemu COBISS.SI. Arhivirane su sve verzije zapisa iz COBIB-a od 2007. godine nadalje.

Otvora se prozor **Ispis zapisa** sa spiskom arhivskih zapisa u izabranom prikazu ispisa.

5. Kliknemo dugme **Ispis**.

Ako smo prethodno izabrali *MARC* prikaz, na ispisu vidimo strukturu arhivskih zapisa. Svaka verzija zapisa iz COBIB-a u arhivskoj bazi podataka dobija novi identifikacioni broj i dodatno polje 999 s potpoljima c, t i x. U potpolje c upisan je identifikacioni broj iz COBIB-a, u potpolje t datum i čas upisa zapisa u arhivsku bazu podataka, u potpolje x podatak o tome da li je zapis iz COBIB-a u arhivsku bazu upisan prilikom kreiranja, ažuriranja ili brisanja zapisa.

7.3.2 Unos kodiranih podataka

Kodirane podatke možemo unositi na dva načina. Kod upišemo ako nam je poznat, a ako kod ne poznajemo, izaberemo ga iz kratkih šifrnika pomoću padajućih spiskova, ili iz dužih šifrnika koji se otvaraju u odvojenom prozoru.

7.3.2.1 Šifrn timer u padajućem spisku

Kod kratkih šifrn timer odgovarajući kod biramo iz padajućeg spiska.

Postupak

1. Otvorimo potpolje (v. pogl. 7.2).
2. Tipkama za pomeranje <gore> i <dole> ili klikom na polje koje sadži znak "▼" otvaramo padajući spisak.
3. Odgovarajuću vrednost izaberemo na dva načina:
 - tipkama za pomeranje (<dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <Pg Dn>) i zatim pritiskom na tipku <Enter>
 - kursorom miša pokažemo na vrednost i kliknemo

Padajući spisak se zatvara.

4. Zatvaramo potpolje (v. pogl. 7.2).

Izabrana vrednost se prenosi iza oznake potpolja.

Savet:

Vrednost najbrže izaberemo ako u otvorenom spisku pritisnemo tipku s prvim slovom, odnosno brojem željene vrednosti.

Upozorenje:

Ako prenetu vrednost želimo da uklonimo iz potpolja, iz padajućeg spiska izaberemo prvi, tj. prazan red.

7.3.2.2 Šifrn timer u odvojenom prozoru

Kod dužih šifrn timer odgovarajući kod biramo iz spiska u odvojenom prozoru.

Postupak

1. Otvorimo potpolje (v. pogl. 7.2).
2. Unesemo kod ili početni deo koda i kliknemo ikonu za prikaz šifrn timer koja se nalazi nakon polja za unos potpolja ili odmah kliknemo ikonu za prikaz šifrn timer ako želimo da se šifrn timer otvori na početku. Ako šifrn timer želimo da otvorimo samo pomoću tipki, pritisnemo tipku <Tab> i zatim i tipku za razmak.
3. U spisku potražimo i izaberemo odgovarajuću vrednost.

To možemo učiniti na tri načina:

- kursorom miša pokažemo na vrednost i kliknemo
- vrednost izaberemo tipkama za pomeranje (<gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <Pg Dn>)
- vrednost potražimo dugmadima **Pretraži i Pretraži dalje**

Prilikom pretraživanja vrednosti u šifrniku kliknemo dugme **Pretraži** i u prozor za upisivanje pojma za pretraživanje unesemo vrednost koju želimo da pretražimo. Dovoljno je da upišemo samo deo vrednosti koju pretražujemo, pri čemu ne smemo da koristimo znak za skraćivanje "*", jer program pretražuje isključivo upisani niz znakova.

Klikom na dugme **Pretraži dalje** pretražujemo sve sledeće vrednosti, ako prva označena vrednost u šifrniku ne odgovara.

4. Kliknemo dugme **U redu** ili pritisnemo tipku za razmak, odnosno tipku <Enter>.

5. Zatvorimo potpolje (v. pogl. 7.2).

Izabrani kod se prenosi u polje za unos nakon oznake potpolja.

Savet:

Iz šifrnika vrednost najbrže biramo ako na nju kliknemo dva puta.

7.3.2.3 Neobavezujući šifrnici

Šifrnici se mogu povezati s potpoljem takođe na taj način da se unos odvija ili pomoću šifrnika, ili slobodnim unosom. U tom slučaju možemo uneti kod iz šifrnika ili drugi tekst po želji.

Neka potpolja su već povezana s takvim šifrnicima, a šifrnici i link možemo formirati i sami.

Tekstove kodiramo i upisujemo u lokalni šifrnici (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.7), a zatim lokalni šifrnici metodom **Podešavanja / Odredi karakteristike potpolja** povezujemo sa odgovarajućim potpoljem (v. pogl. 7.11). U prozoru **Karakteristike potpolja** moramo isprazniti okvir za aktiviranje kod "Obavezni unos".

7.3.2.4 Šifrnici za nekodirana potpolja

Šifrnici nam mogu pomoći i prilikom unosa slobodnog teksta. Koristimo ih kod potpolja u koja se upisuju fraze koje se ponavljaju.

Postupak unosa isti je kao unos kodiranih podataka pomoću šifrnika u odvojenom prozoru i opisan je u poglavlju 7.3.2.2. Razlika je samo u tome što se nakon izbora koda iz šifrnika u polje za unos, umesto koda, prenese njegovo značenje.

9.4 SPREMIŠTE ZAPISA

Normativne zapise iz baze podataka CONOR možemo dodati u spremište interfejsa za katalogizaciju bibliografskih ili normativnih zapisa. U meniju **Spremište**, za zapise iz baze podataka CONOR na raspolaganju su slične metode kao i za bibliografske zapise, a dodate su i metode: **Preuzmi odgovornost za zapis**, **Otkazi odgovornost za zapis** i **Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima**. Izostavljene su metode koje se ne uzimaju u obzir u radu s normativnim zapisima.

9.4.1 Preuzimanje odgovornosti za zapis

Pojedina biblioteka može preuzeti odgovornost za određeni normativni zapis.

Upozorenje:

Za postupak preuzimanja odgovornosti za zapis potrebna nam je privilegija CAT_NEWPN ili CAT_NEWCB.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet, koji pretražujemo, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Izaberemo metodu **Spremište / Preuzmi odgovornost za zapis**.

Dobijamo poruku o tome da smo preuzeli odgovornost za zapis.

Od tog trenutka, katalogizatori iz drugih biblioteka ne mogu više da uređuju taj zapis, osim ako imaju privilegiju CAT_CONOR. Svi ostali katalogizatori u zapis mogu dodavati samo podatke o varijantnim pristupnim tačkama.

Upozorenje:

Ako je odgovornost za zapis već preuzela neka druga biblioteka, naša biblioteka odgovornost ne može preuzeti.

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti...

Odgovornost za normativni zapis možemo preuzeti i u prozoru **Bibliografski zapis**.

9.4.2 Otkazivanje odgovornosti za zapis

Biblioteka, koja je u normativnoj bazi podataka preuzela odgovornost za određeni normativni zapis, tu odgovornost može i da otkáže.

Upozorenje:

Za postupak otkazivanja odgovornosti za zapis potrebna nam je privilegija CAT_NEWPN ili CAT_NEWCB.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis, za koji je biblioteka preuzela odgovornost, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis koji smo izabrali dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Izaberemo metodu **Spremište / Otkazi odgovornost za zapis**.

Dobijamo poruku o tome da je odgovornost za zapis otkazana.

Na taj način svim bibliotekama ponovo je omogućeno dopunjavanje zapisa.

Upozorenje:

Ako je za zapis već odgovorna neka druga biblioteka, odgovornosti ne možemo da otkážemo.

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti...

Odgovornost za normativni zapis možemo otkazati i u prozoru **Bibliografski zapis**.

9.4.3 Povezivanje odrednica za lična imena u više bibliografskih zapisa istovremeno

Postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica za lična imena u više bibliografskih zapisa istovremeno možemo upotrebiti:

- kada odrednice u bibliografskim zapisima još nisu povezane s normativnim zapisima (tj. u polju za odrednicu nedostaje potpolje 3, v. pogl. 7.3.4.1);
- kada su odrednice u bibliografskim zapisima povezane s pogrešnim normativnim zapisom;
- kada su sa istim normativnim zapisom, kojem smo pre toga odredili status *razdružen* (v. pogl. 9.11), povezani bibliografski zapisi u kojima se za različite entitete koristi isti oblik odrednice (npr. osobe sa istim imenom)

Odrednice u bibliografskim zapisima sa odgovarajućim normativnim zapisom možemo povezati i pojedinačno u prozoru **Bibliografski zapis** (v. pogl. 7.3.4.2). Odrednice se pojedinačno mogu i prevezati (v. pogl. 7.3.4.3).

Upozorenje:

Za postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno, potrebna nam je privilegija CAT_LINKAU.

Postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno funkcioniše samo u slučaju odrednica za lična imena autora.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet, koji pretražujemo, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Označimo odgovarajući jezičak u spremištu i izaberemo metodu **Spremište / Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (COBIB)**, u kojem se, kod "Komandno pretraživanje" u polje za unos automatski upiše zahtev za pretraživanje oblikovan na osnovu pristupne tačke iz normativnog zapisa u označenom jezičku.

Primer:

Povezujemo odrednicu za pisca Izidora Cankara.

Kod "Komandno pretraživanje" automatski se upiše sledeći zahtev za pretraživanje: *AU=Cankar, Izidor not AR=5887587*.

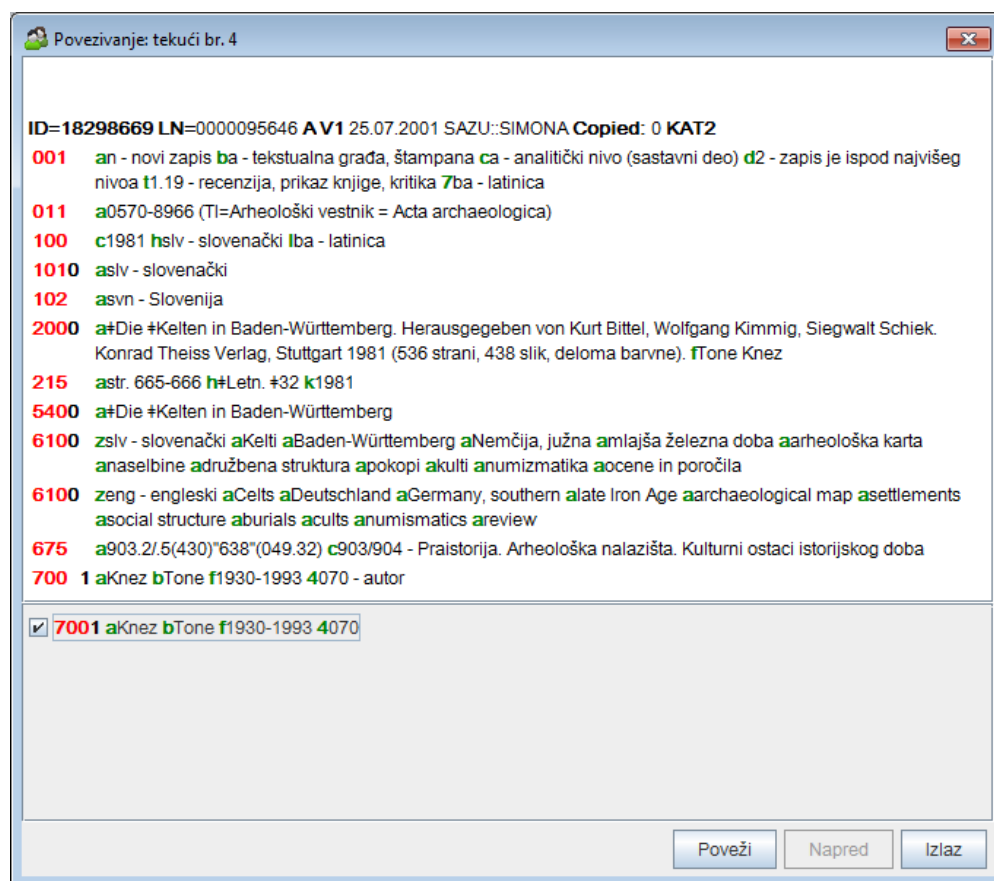
5. Po potrebi adekvatno promenimo prvi deo zahteva za pretraživanje, a drugi deo ostavimo nepromenjen. Na taj način pretražujemo po svim

bibliografskim zapisima koji sadrže odrednicu koju želimo da povežemo sa izabranim normativnim zapisom, odnosno da je prevežemo na njega, pri čemu so izdvojeni zapisi koji već sadrže pravilno povezanu odrednicu (to su zapisi koji odgovaraju drugom delu zahteva za pretraživanje). Zatim kliknemo dugme **Pretraži**.

U spisku rezultata pretraživanja nalaze se bibliografski zapisi koji sadrže traženu odrednicu.

6. Na spisku označimo bibliografske zapise u kojima odrednicu želimo da povežemo sa izabranim normativnim zapisom, odnosno da je na njega prevežemo, i kliknemo dugme **Izaberi**.

Otvora se prozor **Povezivanje: tekući br. nn**. U gornjem delu prozora je u formatu COMARC/B prikazan prvi od izabranih zapisa, a u donjem delu spisak svih polja koja odgovaraju vrsti normativnog zapisa s kojim želimo da povežemo, odnosno na koga želimo da prevežemo odgovarajuću odrednicu. Pored polja nalaze se i okviri za aktiviranje.

Slika 9.4-1: Prozor Povezivanje

7. Ako želimo da povežemo, odnosno da prevežemo, neku od odrednica u tom bibliografskom zapisu, najpre klikom označimo okvir za aktiviranje kod polja sa odgovarajućom odrednicom, a zatim kliknemo dugme **Poveži**. U suprotnom, nastavljamo sa sledećim korakom.

U zapis sa odrednicom, koju smo povezali odnosno preuzeli, upisuju se odgovarajući podaci iz normativnog zapisa. U prozor se učitava nova verzija zapisa, a pri tom se pokriva sivi deo prozora sa spiskom polja za povezivanje.

Prilikom povezivanja, u bibliografski zapis, u potpolje 3 polja za odrednicu upisuje se identifikacioni broj normativnog zapisa s kojim smo povezali odrednicu. Prilikom prevezivanja, prethodni sadržaj potpolja 3 zamenjuje se novim sadržajem. Ujedno se u polje za odrednicu prenosi normativna pristupna tačka iz normativnog zapisa, a automatski se dodaju i eventualne varijantne i srodne pristupne tačke te u slučaju ličnih imena autora i šifra istraživača.

Upozorenje:

Odrednice možemo povezati, odnosno prevezati, samo u COBIB-u.

8. Kliknemo dugme **Napred**.

Otvara se sledeći bibliografski zapis sa spiska rezultata pretraživanja.

9. Ponovimo korake 7 i 8 i povežemo, odnosno prevežemo, odrednice u ostalim bibliografskim zapisima.

10. Kada završimo s povezivanjem odnosno prevezivanjem, kliknemo dugme **Izlaz**. Dugmetom i tako bilo kada možemo prekinuti postupak.

U prozoru **Poruka** ispisuje se broj povezanih, odnosno prevezanih, zapisa.

11. Dok smo još uvek u istom jezičku u spremištu prozora **Normativni zapis (CONOR)**, po potrebi više puta ponovimo korake od 4 do 10, tako što pretražujemo i po svim mogućim varijantnim oblicima imena. Na taj način pretražimo i druge bibliografske zapise sa odrednicama koje bi trebalo povezati sa istim normativnim zapisom, odnosno koje bi trebalo na njega prevezati.

Mogućnosti...

Odrednice u više bibliografskih zapisa istovremeno možemo povezati s normativnim zapisom, odnosno ih možemo na njega prevezati, takođe u prozoru **Bibliografski zapis**.

12.1 SEGMENTI I KLASSE

Reč je o delu prozora brauzera u kojem je prikazana kompletna struktura programske opreme COBISS3.

U segment COBISS3/Katalogizacija uključene su klase:

- **Bibliografski zapis**
- **Normativni zapis (CONOR)**
- **Normativni zapis (SGC)**
- **CORES**
- **Numeratori u katalogizaciji**

Ispred naziva svake klase nalazi se ikona s njenom slovnom oznakom, i to "Bl" za bibliografski zapis, "Cn" za normativni zapis iz baze podataka CONOR, "Cs" za normativni zapis iz baze podataka SGC, "Cr" za zapis iz baze podataka CORES i "Nu" za numeratore u katalogizaciji. Ikona za klase je zelene boje i označava zapise u MARC formatu.

Nakon izbora klase, u segmentu COBISS3/Katalogizacija možemo izabrati sledeće metode:

- metodu **Klasa / Novi objekt** za definisanje numeratora (v. pogl. 12.1.9) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Numeratori u katalogizaciji**
- metodu **Klasa / Pretraži** ili metodu **Klasa / Pretraži po ključu** za pretraživanje zapisa izabrane klase (v. pogl. 4 ili pogl. 12.1.1)
- metodu **Klasa / Pošalji iz reda za ispis** za slanje zapisa iz reda za ispis na destinacije (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metodu **Klasa / Dodaj u red za ispis** za dodavanje izabranih zapisa u red za ispis (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.6.1.1)
- metodu **Klasa / Pošalji** za slanje izabranih zapisa na destinacije (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metodu **Klasa / Prikazi rezultata pretraživanja** za definisanje prikaza rezultata pretraživanja (v. pogl. 4.5 i pogl. 12.1.2)
- metodu **Klasa / Interfejs za katalogizaciju** za otvaranje interfejsa za katalogizaciju (v. pogl. 12.1.4)
- metodu **Klasa / Pripremi zapise za ispis** za štampanje većeg broja zapisa istovremeno (v. pogl. 12.1.5) – metoda nije na raspolaganju kod zapisa iz baze podataka CORES
- metodu **Klasa / Prikaži informacije o bazi podataka** za prikazivanje informacija o bazi podataka (v. pogl. 12.1.6)
- metodu **Klasa / Katalog** za pretraživanje građe i prikaz izabranih bibliografskih zapisa ili pripadajućih podataka o fondu iz lokalne baze podataka u COMARC formatu (v. priručnik *COBISS/Međubiblioteka*)

pozajmica, pogl. 2.2 i priručnik *COBISS3/Pozajmica*, pogl. 4.11)

- metodu **Klasa / Eksportuj zapise** za eksport zapisa u različitim formatima (v. pogl. 12.1.7) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Bibliografski zapis**
- metodu **Klasa / Verifikacija tipologije** za potvrđivanje tipologije, odnosno za otključavanje već potvrđene tipologije (v. pogl. 12.1.8) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Bibliografski zapis**
- metodu **Klasa / Izbrisani zapisi** za pregled i ispis spiska izbrisanih zapisa za pojedinu biblioteku (v. pogl. 12.1.9) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Bibliografski zapis**

Savet:

Metode iz menija **Klasa** možemo izabrati i iz priručnog menija.

12.1.1 Pretraživanje po ključu

Za pretraživanje po ključu koristimo jedinstveni identifikacioni broj zapisa (npr. COBISS.XX-ID za bibliografski zapis).

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Pretraži po ključu**.

Otvora se prozor **Pretraživanje po ključu**.

Savet:

Prozor **Pretraživanje po ključu** najbrže otvaramo ako pritisnemo tipku <F4>, nakon izbora klase ili kliknemo ikonu u redu alata ili dva puta kliknemo klasu.

2. Upišemo identifikacioni broj bibliografskog ili normativnog zapisa.
3. Kliknemo dugme **U redu**.

Zapis se prenese na radni prostor.

Upozorenje:

*U klasi **Bibliografski zapis** po ključu možemo pretraživati samo po identifikacionim brojevima bibliografskih zapisa koji se nalaze u lokalnoj bazi podataka.*

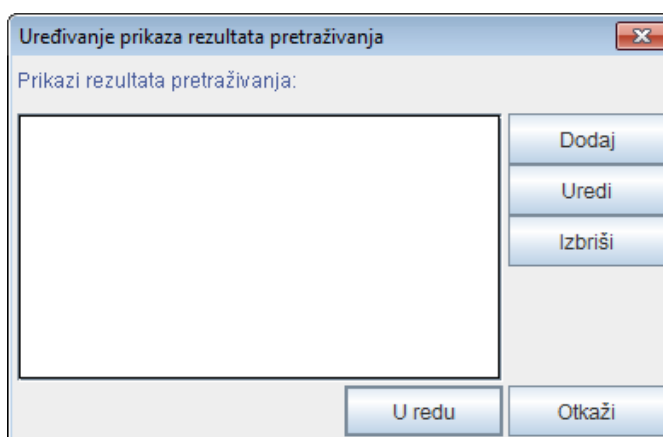
12.1.2 Prikazi rezultata pretraživanja i unapred definisani atributi

Za pojedinu klasu u brauzeru možemo definisati različite vrste prikaza u kojima ispisujemo rezultate pretraživanja u pretraživaču.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Prikazi rezultata pretraživanja**.

Otvara se prozor **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja** sa spisakom prikaza koje smo prethodno definisali. U početku je spisak prazan.

Slika 12.1-1: Prozor Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja

2. Dodajemo novu vrstu prikaza ili postojeći prikaz promenimo (v. pogl. 12.1.2.1) ili izbrišemo (v. pogl. 12.1.2.2).
3. Kliknemo dugme **U redu**.

Upozorenje:

Definisani prikazi rezultata pretraživanja povezani su sa korisničkim imenom.

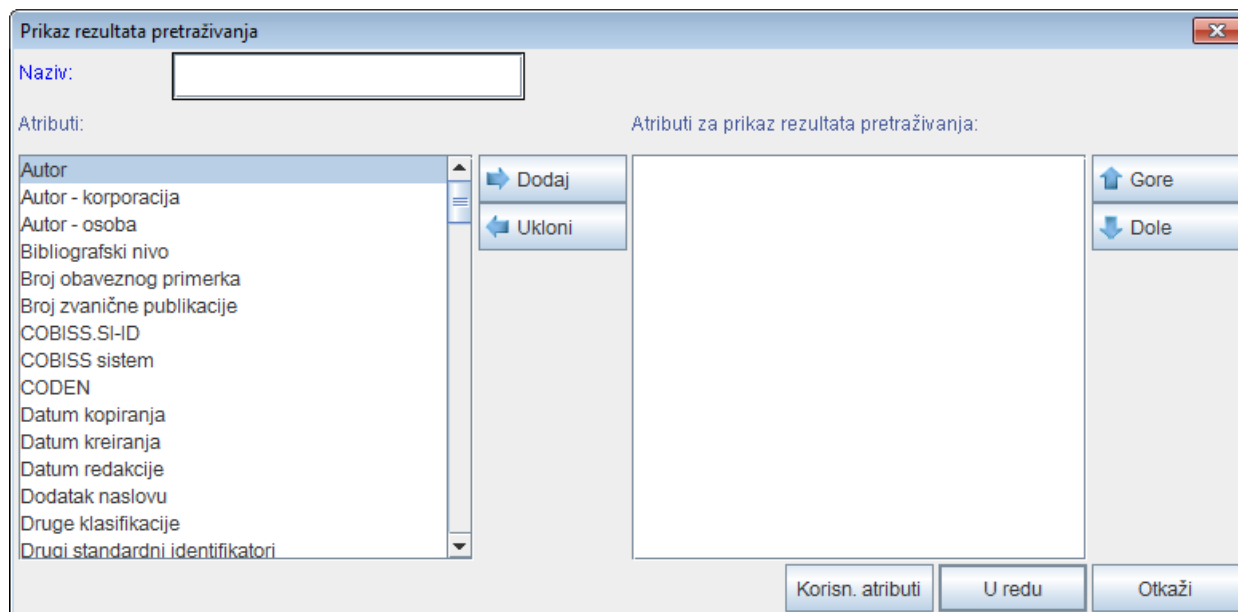
12.1.2.1 Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja

Spisak prikaza rezultata pretraživanja, koji smo definisali za izabranu klasu, možemo dopuniti novim prikazom ili možemo promeniti već definisan prikaz.

Postupak

1. Za **dodavanje** novog prikaza u prozoru **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja** kliknemo dugme **Dodaj**, a za **menjanje** već definisanog prikaza, koji smo označili u spisku, dugme **Uredi**.

Otvara se prozor **Prikaz rezultata pretraživanja**.

Slika 12.1-2: Prozor Prikaz rezultata pretraživanja

2. Kod "Naziv" upišemo ili promenimo naziv prikaza.
3. Odredimo atribute prikaza.

Ako atribut želimo da **dodamo** u atribute prikaza, označimo ga u spisku "Atributi" i kliknemo dugme **Dodaj**.

Ako atribut želimo da **uklonimo** sa spiska "Atributi za prikaz rezultata pretraživanja", označimo ga i kliknemo dugme **Ukloni**.

4. Po potrebi, uredimo redosled atributa prikaza. Atribut pomaknemo jedan red više ili niže, tako što ga označimo i kliknemo dugme **Gore** ili **Dole**.

Savet:

Ako želimo da definišemo dodatne atribute ili da dodatno definisane atribute promenimo ili izbrisemo, kliknemo dugme **Korisn. atributi**. Otvara se prozor **Korisnički atributi** u kojem možemo dodavati ili menjati atribute (v. pogl. 12.1.3.1) ili ih brisati (v. pogl. 12.1.3.4).

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Spiskovi unapred definisanih atributa sa odgovarajućim poljima i potpoljima, iz kojih se mogu ispisivati podaci u prikazu rezultata pretraživanja u bibliografskim bazama podataka, u normativnim bazama podataka i u bazi podataka CORES, nalaze se u dodacima E.1, E.2, E.3 i G.9.

12.1.2.2 Brisanje prikaza rezultata pretraživanja

Prikaze rezultata pretraživanja brišemo u prozoru **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja**.

12.1.6 Prikaz informacija o bazi podataka

U brauzeru možemo ispisati karakteristike baze podataka. U klasi **Bibliografski zapis** ispisuju se samo karakteristike lokalne baze podataka.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Prikaži informacije o bazi podataka**.

Otvara se prozor **Poruka** u kojem se ispisuju sledeći podaci:

- akronim (lokalne) baze podataka
- broj svih zapisa u (lokalnoj) bazi podataka
- broj zapisa kreiranih u (lokalnoj) bazi podataka
- redni broj baze podataka
- najviši broj zapisa u (lokalnoj) bazi podataka

2. Kliknemo dugme **U redu**.

12.1.7 Eksport zapisa

U brauzeru možemo pretraživati i izvoziti zapise u različitim formatima (npr. MARC 21, MARCXML (MARC 21 u xml), Dublin Core itd.). Bibliografski zapisi se eksportuju iz lokalne baze podataka.

Za eksport zapisa potrebna nam je privilegija CAT_EXPORT.

Upozorenje:

Mogućnost eksporta zapisa imaju samo one biblioteke koje su to posebno tražile.

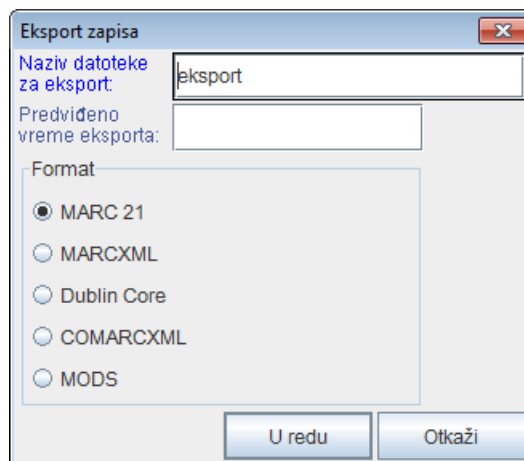
Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Eksportuj zapise**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**. Sve pronađene zapise izaberemo (bez označavanja) klikom na dugme **Izaberi sve**.

Otvara se prozor **Eksport zapisa**:

Slika 12.1-6: Prozor Eksport zapisa

4. Kod "Naziv datoteke za eksport" upišemo naziv datoteke u koju će se pohraniti zapisi. Programski je već upisan naziv datoteke *eksport* koji možemo promeniti. Ako upišemo naziv datoteke koji već postoji program nas na to upozorava.
5. Kod "Predviđeno vreme eksporta" upišemo, odnosno podesimo, datum i vreme kada eksport treba da se izvede (dd.mm.gggg čč:mm:ss). Ako polje za unos ne ispunimo, eksport će se aktivirati odmah.

Ako upišemo kasnije vreme izvođenja, eksport se pohranjuje u poslove. Pohranjeni poslovi naknadno se mogu urediti ili izbrisati (postupak uređivanja poslova opisan je u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3*; v. pogl. 4.8).

Savet:

Vreme aktiviranja pripreme eksporta podataka određujemo obično kod obimnijih eksporta (> 50.000 zapisa), jer je preporuka da se pripremaju van radnog vremena.

Automatsko unošenje datuma omogućuju tipke <D>, <W> i <M>.

Pritiskom na tipku <D> u prazno polje upišu se tekući datum i čas. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan dan.

Pritiskom na tipku <W> upisuju se datum i čas koji su za jednu sedmicu noviji od tekućeg datuma. Sa svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jednu sedmicu.

Pritiskom na tipku <M> upisuju se datum i čas koji su za jedan mesec noviji od tekućeg datuma. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan mesec.

Već uneti datum i čas brišemo s tipkom za razmak.

6. Kod "Format" izaberemo format u kojem ćemo eksportovati zapise:

- *MARC 21* za eksport u formatu MARC 21¹ (struktura ISO 2709)
- *MARCXML* za eksport u formatu MARC 21² (struktura xml)
- *Dublin Core* za eksport u formatu Dublin Core³
- *COMARXML* za eksport u formatu COMARC (struktura xml)
- *MODS* za eksport u formatu MODS⁴

7. Kliknemo dugme **U redu**.

Ispiše se poruka da je postupak za eksport zapisa u izabranom formatu započeo i obaveštenje da ćemo o završenom postupku biti obavešteni e-poštom. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

U biblioteci se u isto vreme može izvoditi samo jedan postupak za eksport zapisa.

*Ako tokom **izvođenja** postupka za eksport aktiviramo još jedan postupak, dobićemo obaveštenje da sa eksportom moramo da sačekamo dok prvi postupak ne bude završen. U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i vreme početka postupka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.*

*Ako se postupak za eksport zapisa još **ne izvodi** (pripremljen je, ali će se aktivirati kasnije), a mi aktiviramo još jedan eksport, dobijamo obaveštenje da se odlučimo da li ćemo prvi postupak otkazati i aktivirati novi (dugme **Da**) ili ćemo izvesti prvi postupak (dugme **Ne**). U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i predviđeno vreme početka postupka.*

Kada je postupak za eksport zapisa završen, e-poštom dobijamo obaveštenje u kojem je navedena i lokacija datoteke s tim zapisima.

Potražimo datoteku u kojoj su pohranjeni zapisi iz eksporta. Datoteka je komprimovana (zip) i može biti tipa *mrc* ili *xml*.

Mogućnosti ...

Eksport zapisa u formata MARC 21 i Dublin Core preko segmenta COBISS3/Ispisi namenjen je eksportu do 2.000 zapisa, dok su eksporti iz klase **Bibliografski zapis** namenjeni većem broju zapisa.

12.1.8 Verifikacija tipologije

Dokumentima/delima možemo da potvrdimo i da zaključamo tipologiju ili da otključamo već potvrđenu tipologiju. To možemo učiniti samo u COBIB-u.

¹ <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html>

² <http://www.loc.gov/standards/marcxml/>

³ <http://dublincore.org/>

⁴ <http://www.loc.gov/standards/mods/>

Upozorenje:

Kada je zaključano potpolje s tipologijom, više se ne može menjati ni sadržaj polja 970.

Za verifikaciju tipologije potrebna nam je privilegija CAT_LOCKTD.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Verifikacija tipologije**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (COBIB)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Otvara se prozor **Verifikacija tipologije: tekući br. nn**. U gornjem delu prozora, u formatu COMARC/B, prikazan je prvi od izabranih zapisa, a u donjem delu prozora ispisuje se tipologija (ako postoji u zapisu) ili je taj prostor prazan.

4. Ako želimo da potvrdimo i zaključamo tipologiju, kliknemo dugme **Zaključaj**, a ako želimo da otključamo već potvrđenu tipologiju, kliknemo dugme **Otključaj**.

U donjem delu prozora ispisuje se odgovarajuća poruka.

5. Kliknemo dugme **Napred**.

Prikazuje se sledeći od bibliografskih zapisa koje smo izabrali sa spiska rezultata pretraživanja.

6. Kada završimo sa zaključavanjem, odnosno otključavanjem tipologija, kliknemo dugme **Izlaz**. Tim dugmetom možemo takođe bilo kada da prekinemo postupak.

U prozoru **Poruka** ispisuje se broj promenjenih zapisa.

12.1.9 Izbrisani zapisi

Bibliografske zapise, koji su izbrisani u pojedinoj biblioteci, katalogizatori te biblioteke mogu da pretraže i provere ko je i kada izbrisao zapis i da li je zapis izbrisan samo u lokalnoj bazi podataka ili i u COBIB-u.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Izbrisani zapisi**.⁵

Otvara se prozor **Pretraživanje – Izbrisani zapisi**.

⁵ Metoda je na raspolaganju samo u COBISS sistemima kod kojih baze podataka više nisu pohranjene na VMS serverima.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.

Savet:

Kod "Datum brisanja" programski je već upisan period poslednje godine koji možemo da promenimo.

Ako rezultate pretraživanja želimo da upotrebimo za dalju obradu ili da ih odštampamo, možemo ih kopirati u excelovu datoteku.

12.1.10 Numeratori

U bibliografskoj bazi podataka i normativnim bazama podataka, za pojedina polja možemo definisati numeratore.

Za definisanje i uređivanje numeratora potrebna nam je privilegija CAT_EDITTYPE.

12.1.10.1 Dodavanje numeratora

S obzirom na zahteve, podešavamo onoliko numeratora koliko nam je potrebno za definisanje pojedinih brojeva.

Postupak

1. Označimo klasu **Numeratori u katalogizaciji**.
2. Izaberemo metodu **Klasa / Novi objekt**.
Otvora se prozor **Numeratori u katalogizaciji**.

Slika 12.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji

3. Kod "Naziv" upišemo kratku oznaku numeratora.
4. Kod "Vrsta zapisa" iz padajućeg spiska izaberemo vrstu zapisa (npr. bibliografski zapis).
5. Kod "Potpolje" unesemo potpolje u kojem se može aktivirati numerotor (npr. 020b, 021b itd.).
6. Kod "Sledeća vrednost" unesemo sledeći broj koji će se s numeratora preneti u potpolje.
7. Kod "Najviša vrednost" unesemo najviši broj koji može da ima numerotor.
8. Kod "Dužina" odredimo broj mesta na kojima se upisuje broj, uključujući prethodne nule. Ako dužinu ne upišemo, broj se u potpolje upisuje bez prethodnih nula.

Upozorenje:

Maksimalni dozvoljeni broj mesta je 10.

9. Kod "Prefiks" možemo da upišemo tekst koji se upisuje u potpolje ispred broja. U polje za unos mogu se upisati i oznake koje omogućuju automatsko upisivanje tekućeg datuma u pojedino potpolje:
 - <GGGG> – godina (npr. 2014)
 - <GG> – godina (npr. 14)

- <MM> – mesec
- <DD> – dan

10. Za unos napomena kliknemo dugme **Napomena**.
11. Kada želimo da omogućimo upotrebu numeratora, označimo okvir za aktiviranje "Aktivnost".
12. Unesemo uslove za izbor numeratora (v. pogl. 11.1.9.1.1).
13. Pohranimo podatke tako što kliknemo dugme **U redu**.

Primer:

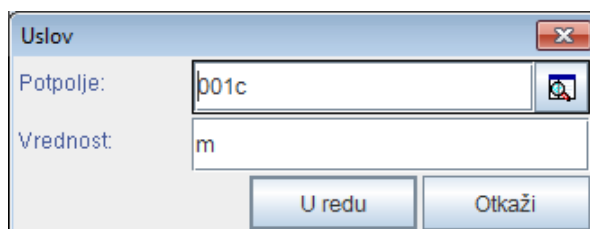
Ako kod "Prefiks" upišemo npr. *M*<GGGG><MM> i pri tom zapis zadovoljava uslov npr. 001c = m, u bibliografski zapis, u određeno potpolje, za prefiks *M* automatski se upiše tekuća godina (npr. 2014) i tekući mesec (npr. 05) zajedno sa četvorocifrenim brojem s numeratora (npr. M2014050001).

12.1.10.1.1 Unos uslova za numerisanje

Ako želimo da program ponudi određeni numerator, zapis mora da ispunjava uslove za numerisanje. Program će ponuditi numerator kod zapisa koji će imati sve tražene uslove (određeno potpolje i njegovu vrednost).

Postupak

1. U prozoru **Numeratori u katalogizaciji** kliknemo dugme **Novi objekt**.
Otvora se prozor **Uslov** za dodavanje potpolja i njegove vrednosti.

Slika 12.1–8: Unos uslova za numerisanje

2. Kod "Potpolje", iz šifrnika izaberemo potpolje.
3. Kod "Vrednost" upišemo vrednost iz šifrnika za izabrano potpolje.
4. Kliknemo dugme **U redu**.
5. Ako želimo, možemo uneti sledeći uslov, kao što je opisano u koracima od 1 do 4.

12.2 RADNI PROSTOR

Reč je o delu prozora brauzera u koji se učitavaju bibliografski i normativni zapisi koje smo kreirali, uredili ili izabrali nakon pretraživanja. U radnom prostoru omogućen je dalji rad s tim zapisima.

Ispred identifikacionih podataka iz zapisa nalazi se ikona koja označava vrstu zapisa, i to "B1" – Bibliografski zapis iz lokalne baze podataka, "Bv" – Bibliografski zapis iz baze podataka COBIB, "Cn" – Normativni zapis iz baze podataka CONOR, "Cs" – Normativni zapis iz baze podataka SGC, "Cr" – Zapis iz baze podataka CORES, "Ab" – Arhivski bibliografski zapis i "An" – Arhivski normativni zapis.

12.2.1 Učitavanje zapisa

Nakon aktiviranja programske opreme COBISS3 radni prostor je prazan. Tokom rada, u radni prostor učitavaju se zapisi koje smo:

- kreirali
- uredili
- izabrali u rezultatima pretraživanja, ako smo pretraživač otvorili u brauzeru
- izabrali u relacijama
- izabrali u prečicama do zapisa

Svaki dodati zapis, u radnom prostoru zauzima mesto na kraju spiska već učitanih zapisa i oboji se **plavo**. Ako se zapis već nalazi u radnom prostoru, on se ne učitava još jednom, već se samo oboji **plavo**.

12.2.2 Izbor zapisa

U radnom prostoru izaberemo zapise za dalji rad. Zapis izaberemo tako što kliknemo ikonu ili identifikacione podatke iz zapisa. Izabrani zapis oboji se **plavo**. U potprozoru **Atributi klase** ispisuju se atributi izabrane klase i njihove vrednosti, a u potprozoru **Relacije** zapisi koji su povezani sa izabranim zapisom.

Nakon izbora zapisa, u radnom prostoru su na raspolaganju sledeće metode:

- metoda **Objekt / Uredi** za učitavanje zapisa u spremište zapisa u interfejsu za katalogizaciju (umesto metodom na zapis možemo dva puta kliknuti)
- metoda **Objekt / Pokaži** za pregledanje izabranog zapisa, odnosno zapisa koji je s njim povezan

- metoda **Objekt / Dodaj u prečice** za dodavanje zapisa u prečice (v. pogl. 12.5.1)
- metoda **Objekt / Ukloni izabrani objekt** za uklanjanje zapisa iz radnog prostora (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 3.1.5.4)
- metoda **Objekt / Odšampaj** za slanje zapisa na podrazumevanu destinaciju (šampač) (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metoda **Objekt / Pošalji** za slanje zapisa na podrazumevanu destinaciju (šampač ili e-adresa) (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metoda **Objekt / Dodaj u red za ispis** za dodavanje zapisa u red za ispis (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.6.1.1)
- metoda **Objekt / Proveri zapis** za proveru da li zapis sadrži greške (koje se mogu programski proveriti) (v. pogl. 6.4 i pogl. 7.1.7)
- metoda **Objekt / Uporedi zapis** za poređenje zapisa (v. pogl. 6.5)
- metoda **Objekt / Prikaži verziju zapisa iz lokalne baze podataka** za dodavanje pripadajućeg zapisa iz lokalne baze podataka (v. pogl. 6.2.2.2)
- metoda **Objekt / Prikaži verziju zapisa iz COBIB-a** za dodavanje pripadajućeg zapisa iz COBIB-a (v. pogl. 6.2.2.1)
- metoda **Objekt / Pripremi zapise za ispis** za štampanje većeg broja zapisa istovremeno (v. pogl. 12.1.5)
- metoda **Objekt / Prikaži spisak biblioteka** za prikaz spiska lokalnih baza podataka i stanje fonda po bibliotekama (v. pogl. 6.7.5)
- metoda **Objekt / Proveri duplikate** za proveru da li je izabrani zapis duplikat postojećeg zapisa ili zapisa u COBIB-u (v. pogl. 6.7.6)
- metoda **Objekt / Dodaj multimedijски sadržaj** za dodavanje multimedijskog sadržaja (npr. slike, zvuka, PDF-datoteke itd.) bibliografskom zapisu (v. priručnik *COBISS3/Fond*, pogl. 16)
- metoda **Objekt / Ispis iz arhiva** za prikaz spiska arhivskih verzija zapisa (v. pogl. 6.7.7)

Nakon izbora normativnog zapisa u radnom prostoru, pored metoda iznad crte, koje su zajedničke za bibliografske i normativne zapise, možemo upotrebiti i sledeće metode:

- metodu **Objekt / Preuzmi odgovornost za zapis** za preuzimanje odgovornosti za podatke u normativnom zapisu (v. pogl. 9.4.1) – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka CONOR
- metodu **Objekt / Otkazi odgovornost za zapis** za otkazivanje odgovornosti za normativni zapis (v. pogl. 9.4.2. i pogl. 10.4.1)

- metodu **Objekt / Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima** za povezivanje još nepovezanih odrednica ili preusmeravanje već povezanih odrednica u bibliografskim zapisima na drugi normativni zapis (v. pogl. 9.4.3) – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka CONOR
- metodu **Objekt / Postupci redakcije** za verifikaciju normativnih zapisa iz baze podataka SGC – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka SGC

Savet:

Metode iz menija **Objekt** možemo izabrati i iz priručnog menija.

13.2 ZAPISI U ĆIRILICI ILI U KOMBINACIJI ĆIRILICE I LATINICE

U COBISS sistemima, u kojima se koristi ćirilica, bibliografski i normativni zapisi mogu biti u ćirilici, latinici ili u kombinaciji oba pisma.

Podaci iz bibliografskih izvora na jezicima ćiriličnog i latiničnog pisma prenose se u bibliografske zapise na originalnom pismu. Podatke na ostalim jezicima transliterišemo na latinično pismo.

U COBISS sistemima, čiji se jezik katalogizacije izražava isključivo ćiriličnim pismom (npr. bugarski, makedonski), napomene i ostali podaci na jeziku katalogizacije unose se na ćiriličnom pismu; u COBISS sistemima, kod kojih je jezik katalogizacije na dva pisma (npr. srpski), napomene i srodni podaci na jeziku katalogizacije prate pismo glavnog dela bibliografskog opisa.

Imenske i predmetne odrednice unose se u bibliografske zapise slobodno ili pod normativnom kontrolom. Pismo slobodno unetih odrednica, kao i unos njihovih alternativnih oblika, određeni su lokalnim kataloškim pravilima.

Unos odrednica pod normativnom kontrolom obavlja se posredstvom normativnih zapisa s pristupnim tačkama na alternativnim pismima – ćirilici i latinici.

13.2.1 Unos podataka

U odgovarajuća polja tekstualni podaci mogu da se unose na oba pisma, na latinici ili ćirilici.

U COBISS sistemima, u kojima se imenske odrednice vode na dva pisma, a koji još nisu prešli na normativno kontrolisan unos ličnih imena, postoji dogovor o obaveznom unosu imenske odrednice na alternativnom pismu u odgovarajuća polja, i to u polja:

- 90X (2. ind. = 0, 3) u latinici;
- 90X (2. ind. = 1, 4) u ćirilici.

Sadržaj potpolja, ili neki njegov deo, automatski se može konvertovati iz ćirilice u latinicu i obratno, i to korišćenjem metoda **Uređivanje / Pretvori u latinicu** i **Uređivanje / Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu** (v. pogl. 7.3.1 tačka 4).

Upozorenje:

Kada izaberemo unos u određenom pismu, moramo se pobrinuti za doslednu upotrebu svih znakova tog pisma.

*Slova, koja ne postoje na tastaturi, potražimo u prozoru **Skup COBISS znakova**, a ako ih na spisku nema, ni u kom slučaju ih ne smemo zamenjivati sličnim slovima drugog pisma.*

Iako su, po pravilu, kodirani podaci u latinici, kodovi se mogu se uneti i u ćirilici. Nakon unosa, kôd se automatski konvertuje u latinicu.

Ako kodove pretražujemo u šifrarniku u odvojenom prozoru, pismo zahteva za pretraživanje mora da bude usklađeno s pismom kodova ili objašnjenja kodova.

Upozorenje:

Kodove, koji sadrže znakove x, y, w, q, unosimo samo na originalnom latiničnom pismu!

13.2.1.1 Unos u polja pod normativnom kontrolom

U COBISS sistemu se u bibliografskom zapisu, za unos odrednica na više pisama, koriste ponovljena polja 70X, a unos u polja je normativno kontrolisan, v. pogl. 13.2.1.2.

Opšta uputstva za unos u polja pod normativnom kontrolom opisana su u pogl. 7.3.4. U ovom poglavlju opisane su samo sledeće specifičnosti koje se odnose na upotrebu ćirilicnog pisma:

- u potpolju 3 polja za imensku odrednicu bibliografskog zapisa, kao i u polju za unos u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**, zahtev za pretraživanje možemo da upišemo ćirilicom ili latinicom. Na preciznost pretraživanja utiče:
 - da li normativni zapis sadrži alternativne pristupne tačke na ćirilici i latinici. O ovom zahtevu treba posebno voditi računa u slučaju stranih imena;
 - da li koristimo pretraživanje po rečima ili frazno pretraživanje. Pretraživanje po rečima omogućava unos zahteva za pretraživanje sa osnovnim znacima (npr. Viola Konig ili Мур Пеит* *i ne* Viola König ili Мур Пејт*), dok frazno pretraživanje zahteva dijakritički precizan unos zahteva za pretraživanje (npr. "König, Viola" *i ne* "Konig, Viola");

Savet:

Ako vaš zahtev za pretraživanje nije doneo željeni rezultat, ponovite pretraživanje tako što ćete upisati alternativni oblik na drugom pismu, odnosno drugi, vama poznat oblik imena.

- Spisak ličnih imena iz baze podataka CONOR.XX, ispisuje se na sledeći način: